

mindre bevidst at tilstræbe at blive gift, og saaledes komme paa uretmæssig Maade ind i Ægteskabet.

Af mere Interesse er imidlertid den sidste Halvdelen af Bogen, hvor der tales om Hustruens retlige og sociale samt den ugifte Kvindes Stilling. Her faar Forfatteren aabenbart Grund under sine Fødder, idet han Side 45 siger: »*At ingen borgerlig Lovgivning vil kunne tvinge Hustruen til at underordne sig sin Mand paa Kvindevis,*» ligesom han ogsaa mener, at selv om man tror, at den bibelske Opfattelse er den rigtige, *er det dog et Spørgsmaal, om denne Regel skal gøres gældende i de borgerlige Love.* — Dog nærer han den største Frygt for, at Hustruen skal faa juridisk Ret til Ligestilling i Ægteskabet. Han siger: »*Skulde begge Ægtefæller være ligeraadende over Livet, saa vilde man aabenbart skabe retslose Tilstande indenfor Ægteskabet, hvor den mest hensynslose vilde vise sig at være den stærkeste.*» Og med Hensyn til Børnene, tænker han sig da Nødvendigheden af en Beskyttelseslov til Børnedeling: »*Maa nu Moderen alligevel give efter, vil hun, naar hun ved, hun har juridisk Ret, føle Vrede og Uvilje herover, hvorimod hun under den nu gældende Lovordning vil vide at bøje sig for den faktisk bestaaende Ret, idet at Manden er Familjens Hoved.*»

Om denne faktisk bestaaende Lov er demoraliserende baade for Manden og Kvinden ved sin Uretfærdighed, undersøger Forfatteren ikke nøjere.

Med hvad Ret A. S. anklager Hr. Bajers Fordring om Kvindens Valgret for at hvile paa en Frase, idet Hr. B. bruger Ordet »*Menneskerettighed*«, er ikke let at forstaa. Han siger Side 54: »*For at klare Spørgsmaalet om Kvindens Valgret, maa man blive enig om, hvad man skal forstaa ved »Menneskerettighed*«, i den Henseende giver Hr. Bajer ingen Forklaring Saalænge man ikke er enig om Forstaaelsen af Ordet, bliver dette, at Valgretten er en »*Menneskerettighed*«, kun en Frase.»

Mener Forfatteren, at enhver Forkæmper for en Idé kun maa bruge autoriserede Ord, i modsat Fald hviler deres Argumenter paa Fraser?

Selv siger dog A. S.: »*Principet for Menneskerettigheder er Kærlighedsbudet; Principet for de borgerlige Rettigheder, Hensynet til Samfundets Tarr.*»

Med disse Ord vil Kvindesagsvennerne kunne forsvare deres Fordring om Kvindens Valgret. Vi Kvinder ønsker samme Deltagelse, samme Indflydelse paa Samfundets Ordning som Mænd, ikke alene fordi vi føler, det er vor Ret som Menneske, men fordi vi først og fremmest ser det som en Nødvendighed for Samfundet, at Kvinderne kommer i Skolekomiteén, i Fattigforsørgelsen, og først og sidst i Forplejningen og Opdragelsen af alle de hjemløse Børn, der er sat udenfor Samfundet, hvis det ellers er sandt, at Kvinderne har moderlig Evne og særlig Forstand paa Opdragelse, saaledes som alle Mænd vil hævde.

Pastor Schack staar, i sin Omtale af den ugifte Kvinde, som de fleste forstandige Mænd i Nutiden, paa et friskt Standpunkt, idet han mener det fuldt ud berettiget, at den unge Pige opdrages til et selvstændigt Erhverv, at hun ikke skal se paa Ægteskabet som en Forsørgelsesanstalt, skønt han hævder det som hendes egentlige Kald.

Hvis Hr. Pastor Schack havde set sig lidt nøjere om i Samfundet, vilde han have set, at det er netop det, Kvindesagsvennerne arbejder for, men at saa godt som alle Døre er lukkede for Kvinder, baade Adgangen til Undervisning, Fagdannelse, og at al Statsunderstøttelse endnu kun gives Mænd. Lærerindevirksomheden er den eneste, hvor der er nogenlunde Ligestillelse med Mænd, dog optager Statens Seminarier ikke Kvinder, og naar de faar Embede, lønnes de lavere end Lærerne for det samme Arbejde og har ikke Adgang til Inspektørplads eller lignende. Kvindelige Jurister har ikke Adgang til Embeder, ligesom baade Toldvæsnets og Postvæsnets Embeder udelukkende besættes med Mænd. Haandværkerstanden har hidtil ikke aabnet Kvinderne Adgang til Uddannelse, uden nogle enkelte mod høj Betaling i Elevtiden, hvilket altsaa kun kan benyttes af velhavende Folk.

Af alle disse Aarsager er det nødvendigt, at Kvinderne faar direkte Indflydelse paa selve Lovgivningsarbejdet, og at Kvinderne lige saa vel faar Sæde i Rigsdagen, i Magistraten, i Sogneraadet og i Ordningen af alle Samfundsanliggender, for at der kan skaffes Kvinderne en mere tidssvarende Opdragelse og Udvikling. Gifter hun sig, saa tvivler vi ikke paa, at hun ogsaa bliver en meget bedre Hustru end de tidt overfladisk opdragede Kvinder, der gifter sig uden Forstaaelse af Ægteskabets Opgave.

Pastor Schack ser endnu Familjelivet som det var i gamle Dage, hvor Hjemmet saa at sige var en Enhed. Husfaderen var den som omfattede det Hele; alt produceredes i Hjemmet, Husmoderen bryggede, bagte, spandt, vævede og syede. Ikke mere saaledes, de ny Opfindelser med Maskinerne har taget Kvindernes Arbejde, og naar der sker saa store Forandringer i den materielle Verden, da kræves der ogsaa en højere Moral, en mere udviklet Humanitet. I Tusinder af Hjem har de økonomiske Forhold tillige saaledes forandret sig, at Manden med sin bedste Vilje ikke kan skaffe Familjen sit Underhold, og Hustruen maa hele Dagen gaa paa Arbejde og de smaa Børn være uden tilstrækkelig Opdragelse.

De unge Døtre i slige Hjem skal paatage sig Erhverv allerede i 14aars Alderen. De har intet lært, og hvad bliver Følgen, de sælger deres Legemer, de begaar Forbrydelser for at leve — en Forbrydelse, som imidlertid er hjemlet i vor danske Lov, idet en 16aars Pige kan udskrives til Prostitutionen, naar hun er legemlig udviklet nok dertil.

Saadanne Lovregler har vedblivende Magt til at demoralisere Samfundet.

Saa naar A. S. Side 78 spørger: »Hvad udretter den danske Kvindebevægelse? — vil jeg svare: Den arbejder for at udviske den Skamplet, Mænd har sat paa Kvinden ved at lovbeskytte Prostitutionen, den arbejder for fælles Undervisning baade i Børne- og Ungdomsskolen, den arbejder for en bestemt Fagdannelse for alle Kvinder efter deres Evner og Begavelse. Den arbejder for at faa alle Døre lukkede op til selvstændigt Erhverv for Kvinder, Embeder, Industri og Handelsvirksomhed, men fremfor alt arbejder den for andre Ægteskabslove, hvor der ses fra Lovens Side paa Ægtefællerne som to Individer, sideordnede som Borgere. Den danske Kvindebevægelse arbejder paa,